

Republica romană

Instituită în 509 î.Hr., această formă de guvernământ a durat aproape cinci secole. În perioada republicii, statul era condus de doi consuli care se schimbau în fiecare an și care beneficiau de ajutorul senatului. La început, funcțiile publice republicane erau ocupate de reprezentanți ai clasei superioare, adică de patricieni. Acest lucru făcea ca statul să fie condus doar de cei bogați, sistem care se numește oligarhie. Totodată, faptul că ocupanții funcțiilor publice trebuiau schimbați în fiecare an reprezenta o continuă campanie electorală, ceea ce va influența în curând stabilitatea și integritatea republicii.

Purtarea ultimului rege – Tarquinius Superbus, care era de origine etruscă, i-a făcut pe romani să-și urască vecinii etrusci și se declanșează, astfel, o perioadă de cuceriri, romanii căutând să-și lărgască teritoriile și influența.

La momentul instalării republicii, Roma era asemănătoare cetăților-stat grecești, numite polis-uri. Ea măsoară 1000 km² și avea o populație de aproximativ 150.000 de locuitori.

Oamenii de rând se numeau plebe sau plebei și câteva secole nu au avut acces la conducerea statului. Singura lege care fusese dată și în favoarea cetățenilor de rând data din 509 î.Hr. și dădea dreptul oricărei persoane ale cărei viață și bunuri sunt în pericol să facă apel la instituția numită Adunarea poporului.

În rest, plebea avea de suferit din cauza unor legi financiare inechitabile și din cauza împărțirii inegale a teritoriilor cucerite de romani în expansiunea lor.

Ascensiunea plebei

În 494 î.Hr., nemulțumită de situația generală, plebea intră într-o grevă și amenință patricienii cu formarea unei noi cetăți. În urma acestei revolte, plebeii obțin de la patricieni acordarea treptată a unor drepturi și eliberarea din închisoare a celor închiși pentru neplata datoriilor.

Tot atunci, plebei i s-a dat dreptul de a-și numi reprezentanți proprii, cunoscuți drept „tribuni”, care puteau să se opună oricărui abuz spunând „Veto”= „Mă opun”.

Acesta a fost primul pas în lupta pentru drepturi a plebei. În curând s-a format o adunare ce purta numele de „concilium plebis” = „consiliul plebei”, care a pus în funcție 10 oameni numiți „decemviri”, a căror sarcină a fost să transcrie legile statului pe 12 tăblițe de bronz, care

au fost afișate, în 450 î.Hr., în forum-ul Romei și al celorlalte cetăți controlate de romani. Rolul acestor tăblițe este acela de a face cunoscute legile statului fiecărui cetățean.

În 445 î.Hr., plebeii câștigă dreptul de a se căsători cu patricienii.

În 367 î.Hr., se dau două legi foarte importante prima impune ca unul dintre cei doi consuli să fie în mod obligatoriu plebeu, iar a doua limitează terenul deținut de o persoană la 121 de hectare, impunându-i moșierului să angajeze și muncitori liberi.

Ulterior, plebeii au avut acces și la funcția de senator, deoarece locurile vacante erau ocupate de foști funcționari publici.

În 350 î.Hr., plebeii câștigă dreptul de a fi aleși pentru a ocupa funcția de „dictator”. Aceasta era o funcție temporară, limitată la 6 luni, care se acorda unei singure persoane pe timp de criză a statului. La terminarea mandatului, dictatorul ceda conducerea celor doi consuli și senatului. Însă, pe parcursul istoriei Romei, vor exista personaje care vor abuza de această funcție, termenul modificându-și sensul în timp și ajungând să fie sinonim cu cel de „tiran”, adică un conducător care se impune și se menține prin forță.

Începând cu anul 287 î.Hr., se acceptă ca valide legile propuse de reprezentanții plebei, alături de cei ai patricienilor.

Însă, pe lângă lupta politică, se desfășura și una economică. Marile moșii creșteau, monopolizând inclusiv terenurile publice. Cei bogați dădeau cu împrumut celor săraci sume cu dobânzi uriașe, reducându-i pe cei aflați în imposibilitate de plată la statutul de muncitori asemănători sclavilor.

Populația Romei creștea foarte repede, agricultura intensivă sărăcea solurile, iar campaniile militare se făceau mai ales pe spatele soldaților plebei. Armata era obligatorie în acele vremuri și participau cei care aveau un venit minim care le permitea să-și cumpere echipamentul și armamentul necesar.